

Newsletter
vzdělávacího programu pro ženy

N° 2

ANIMA CZ

Přínosy a oběti rodičovství

Příchod dítěte na svět znamená pro rodiče bohatou životní zkušenost, jednak radostnou, ale také zatěžkávací. Bývá to i období náchylné ke konfliktům a krizím.

Různé časopisy a magazíny o mateřství mají na svých titulních stránkách velmi často spokojenou, šťastím překypující kojící maminku s miminkem, ale asi každá maminka potvrdí, že tento obraz není úplně typickou každodenní ukázkou mateřství.

Rodičovství je opravdu směsicí „přínosů“ – šťastných chvil plných radosti a pohody a „obětí“ – více či méně úspěšně zvládnutých chvil krizí, konfliktů, vyčerpání.

Proč se věnujeme tomuto tématu? Pouhý pohled na tváře mladých maminek dává za pravdu statistikám, které hovoří o tom, že dnešní prvorozené děti mají v průměru o pět let starší rodiče, než tomu bylo ještě před 15 lety. Čemu se mladí lidé v těchto letech věnují, s čím zřejmě i bojují? O čem jste Vy sama přemýšlela? Zřejmě máte sama vyšší vzdělání, než jakého dosáhla Vaše maminka, a s nejvyšší pravděpodobností jste byla před nástupem na mateřskou dovolenou již zaměstnaná. Čím byla Vaše spokojenost vyšší a možnosti lákavější, tím složitější byla volba vhodného okamžiku pro založení rodiny i pro rozhodnutí se k dalšímu dítěti. Vysvětlení není těžké najít:

Společnost nabízí příležitosti zejména pro růst vzdělanosti, budování kariéry je považováno za životní úspěch, ale mateřství se stalo čistě soukromou záležitostí každé ženy. Žena-matka se stává neatraktivní pro pracovní trh a je vystavována velkým tlakům při rozhodování, jak skloubit rodinu a zaměstnání. Matka, která zůstává s dětmi doma po celou dobu mateřské a rodičovské dovolené, je vystavena většímu riziku ztráty zaměstnání, nedostatku financí apod. Naopak pokud se někdo chce vrátit do zaměstnání dříve, ať už z finančních důvodů nebo obav ze ztráty zaměstnání či z jiných důvodů, může trpět pocitu viny, že je „krkavčí matkou“.

Na vyřešení tohoto dilematu neexistuje jeden správný návod, je potřeba individuálně ohodnotit, v čem všem spatřují pozitivita a negativa rodičovství, a pak učinit taková rozhodnutí, která nejméně „zraní“ samotnou matku, nebo – pozitivně řečeno – která budou nejlépe umožňovat realizaci životních hodnot.

Jaké jsou tedy hlavní **přínosy rodičovství** podle psychologických studií:

- Rozvoj vztahů – mateřství přináší nový, většinou radostný vztah s dítětem a dodává novou dimenzi ve vztahu k partnerovi, žena vidí manžela v nové roli otce, manžel vidí svou ženu v nové roli matky. Rodičovství je také základem pro nová přátelství s dalšími rodinami, které mají malé děti.
- Osobní naplnění – rodičovství je potencialem k sebevyjádření a osobnímu rozvoji, dodává pocit osobní hodnoty, eventuálně smysluplnosti života.
- Rodičovství je výzva, zdroj podnětů, dává lidem možnost poznat sebe i druhého tak, jak by to bez dítěte nebylo možné.
- Pokračování rodu – pro některé rodiče velmi podstatný pocit, že prostřednictvím dětí přesáhne jejich rodina do budoucnosti.
- Rodičovství je známkou dospělosti (uvádí 79 % žen a 21 % mužů).

A jaké jsou **„oběti“ rodičovství**? – S čím je nutno bojovat?

- Zpomalení kariéry matky.
- Finanční znevýhodnění.
- Omezení osobní svobody – péče o dítě obzvláště v útlém věku znamená vysoké nároky limitující životní styl rodiny. Velká mezinárodní studie identifikovala ztrátu osobní svobody jako hlavní důvod odkládání mateřství.
- Dopad na manželský vztah – zejména negativní vlivy vyčerpání a případné emocionální labilita na sexuální život.
- Vědomě utvářet prostor k prohlubování vztahů v rodině.

Rodičovství z hlediska psychických potřeb

Na přínosy rodičovství se můžeme dívat i z hlediska naplňování psychických potřeb. Pokud se nám podaří objevit, co nám současná životní etapa nabízí a v čem je potřebné na sobě pracovat, využijeme dobu intenzivní péče o rodinu nejen k prohloubení vztahů s nejbližšími a rozvoji našich dětí, ale i k vlastnímu růstu.

Lidské potřeby se dělí dle amerického psychologa A. Maslowa do pěti skupin uspořádaných do vývojového pořadí. Níže umístěné potřeby musí být dostatečně uspokojovány, aby se mohly uplatnit potřeby vyšší úrovně. Hierarchie postupuje takto: mezi základní potřeby patří fyziologické, dále potřeby jistoty a bezpečí, potřeba někam patřit a být milován. Jsou-li i tyto potřeby uspokojeny, vzroste zájem člověka na tom, aby měl pocit sebevědomí a sebeúcty, který úzce souvisí s oceněním druhými. Na vrcholu pyramidy stojí potřeby seberealizace.

Psychické potřeby mohou být u každého rozvinuty jinak. Známý český psycholog profesor Z. Matějček upozorňuje na to, že některé potřeby člověka se narozením dítěte naplňují, ale současně jiné jsou omezovány.

„DĚTI ROSTOU K DOSPĚLOSTI A RODIČE S NIMI ZRAJÍ K ŽIVOTNÍ MOUDROSTI.“

Pojďme se na některé potřeby podívat podrobněji:

Potřeba	+	-
Potřeba stimulace	Dítě přináší mnoho vzruchu do života, nikdy není nouze o zábavu, bez dítěte by mohl časem být manželský život nudný.	Dítě brání stimulaci, člověk je jím vázán, nemůže si života plně užít, stále je vystaven strachu a úzkosti, život s dítětem může být monotónní.
Potřeba smyslu, potřeba učení	Dítě silně ovlivňuje rodiče, kteří jej vychovávají, přináší jim neopakovatelné zkušenosti, možnosti vnitřního růstu.	Dítě uvazuje člověka u plotny, plenek a školních úkolů.
Potřeba životní jistoty a bezpečí, potřeba citového vztahu	Někdo je s námi, angažován na našem osudu. Děti potřebují lásku dostávat, ale také ji umějí dávat, existuje někdo, kdo je vázán hlubokým citovým poutem. Mezilidský vztah je zárukou životní jistoty a bezpečí.	Děti přinášejí stálou frustraci potřeby bezpečí a jistoty, od početí až do konce života provází rodiče strach, že se dítěti může něco stát. Mít děti znamená být zranitelný právě jejich prostřednictvím.
Potřeba identity, autonomie osobnosti, sociálního statusu, vědomí já	Mít dítě zhodnocuje člověka, být rodičem znamená určitý sociální status pro ženu i muže. Ve vztahu k dítěti ztrácíme anonymitu. Dítě nás potřebuje a my potřebujeme je.	Mít dítě může bránit v dosažení významných společenských rolí.
Potřeba otevřené budoucnosti	Čas není samozřejmost, ale poznání. Odkud jsem? Kdo jsou moji rodiče? Další pokolení.	Celkově platí, že tytéž potřeby jsou dětmi uspokojovány i omezovány zároveň. Hodnocení pak záleží na mnoha okolnostech, na osobnostních dispozicích, na jeho aktuální životní situaci a v neposlední řadě také na individualitě dítěte, ke kterému se hodnocení vztahuje, na jeho charakteristikách, věku apod. Stále platí, že rodičovská zkušenost je nepřenositelná.

Podle americké psycholožky A. R. Hochschild je toto důvodem, proč se mnoho lidí cítí lépe na pracovišti než ve vlastním domově. K tomuto tvrzení došla na základě vlastního výzkumu, podle kterého se většina pracovníků jednoho velkého amerického koncernu vyjádřila, že se cítí být více doma na pracovišti. Přestává platit, že v práci se lidé snaží jednat co nejefektivněji, zatímco doma, v rodinném kruhu, se chovají uvolněně. Mnoho oslovených zaměstnanců pracovalo extrémně dlouho, ačkoliv jim jejich firma dávala možnost si pracovní dobu flexibilně upravit. Mnozí chtěli být v práci prostě proto, protože jim tam bylo lépe než doma, protože měli přesně vymezené úkoly a popsané postupy vedoucí ke splnění cílů. A. R. Hochschild tak poukázala na skutečnost, že domov přestává být domovem a pracoviště pracovištěm. Jsou to poměrně smutné výsledky výzkumu, nemyslíte? Proč tomu tak je?

Jednu z možných odpovědí nabídl náš Newsletter č. 1, v němž jsme se zabývali nejen přínosem práce pro rodinu ve finančním vyjádření, ale i výčtem psychosociálních dovedností a souvisejících postojů, nazývaných rodinné kompetence.

Pokud se podíváme na výše uvedené potřeby, které se během intenzivní rodičovské fáze mohou zdát nenaplněné, z pohledu rodinných kompetencí, můžete si položit otázky:

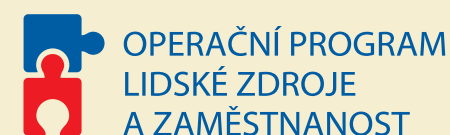
- získávám rozhodující vědomosti a zkušenosti ve škole, nebo aktivním prožíváním životních příležitostí?
- kdy se mohou psychicky náročné, zátěžové situace stát přínosnými?
- co potřebuji, aby mne moje činnost motivovala?

Přejeme vám, abyste našli odpovědi na své otázky a aby pro vás domov byl stále opravdu domovem, místem, ze kterého nemusíte utíkat.

VYDALO NÁRODNÍ CENTRUM PRO RODINU, WWW.RODINY.CZ

BLIŽŠÍ INFORMACE
NALEZNETE NA
WWW.PRORODINY.CZ
WWW.CPR-ZLIN.CZ
WWW.RCBLANSKO.CZ

Kdybychom dělali test a měli nyní spočítat plusy a mínusy, asi by u nás jako u rodičů převážily plusy, jelikož už si život bez svých dětí neumíme představit. Pokud by ale test dělal člověk bezdětný, bylo by otázkou, co by převažovalo u něj. Jednak nemá žádnou zkušenost, kromě rodinného života ve své původní rodině, který mnohdy může velmi ovlivnit jeho plány ohledně rodičovství, a jednak se o rodičovství z těchto úhlů pohledu ani nikde nedozví. Neexistují vlastně žádné podrobné, na osobní situaci šité návody nebo náplně práce pro pozici „matka“ a „otec“, nejsou dána žádná pravidla, jak se stát dobrým rodičem, jak nejlépe plnit úkoly rodičovství. Na rozdíl od pracoviště doma člověku nikdo neradí, nikdo mu nevytyčuje mantinely a nedohlíží na výsledek.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

Vzdělávací program pro ženy ANIMA CZ prohlubuje u žen v různých životních fázích dovednosti a znalosti potřebné na trhu práce. Je realizován v rámci projektu CZ.1.04/3.4.04/26.00320 ANIMA CZ region3 – opatření na podporu slučitelnosti rodiny a zaměstnání.

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz